

ZAFER KIRAZ

ikinci

baskı

BİZ SİZİNLE BÜYÜDÜK

Neden
BİZ SİZİNLE BÜYÜDÜK?
Karekodu okutun,
anlatacağım.

Kitabın içerisindeki QR kodları okutarak konularla ilgili videolara ulaşabilirsiniz.

Karekod okutmak için tavsiye edilen uygulamalar

QR Droid

Qrafter

Zafer KIRAZ

BİZ SİZİNLE BÜYÜDÜK

ISBN 978-605-241-481-1
DOI 10.14527/9786052414811

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Kasım 2018, Ankara
2. Baskı: Ağustos 2020, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Babama, anneme ve ablama...

ZAFER KİRAZ

Ankara'da doğdu.

Sivas, Erzurum ve Ankara'da ilk ve orta öğrenimini tamamladı.

1982 yılında, Ankara Üniversitesi-Siyasal Bilgiler Fakültesi-Basın Yayın Yüksek Okulu'nu bitirdi.

1981 yılında 2 arkadaşıyla yazdığı 'Kula'da Üç Gün' adlı belgesel film senaryosuyla, Kültür Bakanlığı büyük ödülünü kazandı.

Senaryo, daha sonra, hocası-yönetmen Süha Arın tarafından filme çekildi ve 1982 yılında, Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde 'en iyi belgesel film' ödülünü kazandı.

1983 yılında Trt'nin açtığı spikerlik sınavını kazandı.

1984 yılından itibaren; Diyarbakır, Van, Hakkari, Çukurova ve Ankara radyolarında çalıştı.

1987 yılında Haber Dairesi Başkanlığı'na geçti.

1988 – 2005 yılları arasında, Trt 1 Ana Haber Bülteni'ni sundu. Bu süre içerisinde, çok sayıda haber program hazırlayıp sundu. Türkiye'nin ve dünyanın pek çok bölgesinden canlı yayın yaptı.

2004 yılında, Haber Dairesi Başkan Yardımcılığı görevine atandı.

2008 – 2015 yılları arasında, kendi isteğiyle bu görevden ve aktif yayından ayrıldı. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nda uzman olarak çalıştı.

2015 yılının mayıs ayında yeniden yayına döndü. Önce Trt Haber-Ana Haber Bülteni'ni hazırladı ve sundu. 2016 yılı başından itibaren de yeniden Trt 1 Ana Haber Bülteni'ni sunmaya başladı.

2018 yılının Temmuz'unda, kendi isteğiyle ekrandan ayrıldı.

7 Eylül 2018 tarihinde de Trt'den emekli oldu.

Başta ‘en iyi erkek haber spikeri’, ‘en iyi haber programcısı’, ‘Türkçeyi en iyi kullanan yayıncı’ kategorilerinde olmak üzere, çok sayıda ödül ve plaket aldı.

Bu ödüllerin en anlamlılarından bir tanesi ise, 2002 yılında aldığı ve her yıl sadece 3 kişiye layık görülen ‘türk dil kurumu-büyük ödülü’dür..

ÖDÜLLER

- 1988 – Tv 7/Gong Televizyon Yıldızları -En İyi Spiker
- 1988 – Dialog Medya – Yılın En İyi Erkek Haber Spikeri
- 1989 – Tv 7/Gong Televizyon Yıldızları – En İyi Spiker
- 1990 – Tv 7/Gong Televizyon Yıldızları – En İyi Spiker
- 1990 – Türk Basın Birliği – Başarı Ve Basın Hizmet Ödülü
- 1990 – Güneş Gazetesi – En İyi Spiker
- 1993 – Magazin Gazetecileri Derneği – Yılın En İyi Erkek Haber Spikeri
- 1995 – Karaman Türk Dili Ödülleri – En İyi Haber Spikeri
- 1999 – Magazin Gazetecileri Derneği – Yılın En İyi Haber Spikeri
- 2001 – Büyük Kolej – Yılın Haber Spikeri
- 2001 – Akdeniz Gazeteciler Derneği – Yılın Adamları Ödülü
- 2001 – İmaj Dergisi – En İyi Erkek Spiker
- 2002 – Türk Dil Kurumu – Büyük Ödülü
- 2002 – Karaman Türk Dili Ödülleri – Plaket
- 2004 – Parlamento Dergisi – En İyi Basın Ödülü
- 2004 – Özel Arı Okulları – En İyi Erkek Sunucu
- 2004 – Topçu Ve Füze Okul Komutanlığı – Plaket
- 2005 – Jale Tezer Koleji – En İyi Ana Haber Sunucusu
- 2005 – Jale Tezer Koleji – En İyi Ana Haber Sunucusu
- 2005 – Özel Arı Okulları – En İyi Erkek Sunucu
- 2006 – Atek Koleji – Türkçeyi En İyi Kullanan Haber Spikeri

- 2006 – İmaj Dergisi – En İyi Erkek Spiker
2007 – Yükseliş Koleji Derneği – Plaket
2008 – Tbbm Başkanı Köksal Toptan – Plaket
2009 – Gop Necla-İlhan İpekçi Okulu – Plaket
2009 – Çankaya Üniversitesi – Plaket
2010 – Fırat Üniversitesi – Plaket
2011 – Mutlu Yaşam Koleji – En İyi Haber Spikeri
2012 – İstanbul Kültür Üniversitesi – Plaket
2013 – Çukurova Üniversitesi – Plaket
2014 – İstanbul Aydın Üniversitesi – Plaket
2014 – Başkent Üniversitesi Ayşe Abla Okulları – Plaket
2014 – Doğa Koleji – Plaket
2015 – Uluslararası Radyo Yayıncıları Birliği Ödülü
2016 – Pegem Plaket
2017 – Dünya Gazetecileri Derneği – En İyi Haber Spikeri Ödülü
2017 – Başkent Ve Ankara'nın En İyileri – En İyi Spiker
2017 – Kırmızı Türk – En İyi Haber Spikeri
2018 – Spikerler Platformu – Km – Yılın En İyi Haber Spikeri

TEŞEKKÜR/ONUR BELGELERİ

- 1988 – Trt / Takdirname
1988 – Rotaract Club / Onur Belgesi
1990 – Türk Basın Birliği / Onur Belgesi
1994 – Karaman Belediyesi / Onur Belgesi
1995 – Trt / Teşekkür Belgesi
1999 – Trt / Teşekkür Belgesi
2000 – Özel Arı Okulları / Takdir Belgesi
2001 – Tdk / Onur Belgesi

- 2001 – Trt / Takdirname
- 2002 – Büyük Kolej / Onur Belgesi
- 2002 – Trt / Teşekkür Belgesi
- 2002 – Devlet Bakanı Yılmaz Karakoyunlu / Teşekkür Belgesi
- 2007 – Radyo Brt / Onur Belgesi
- 2010 – Lösev / Sertifika
- 2011 – Akdeniz Üniversitesi / Teşekkür Belgesi
- 2013 – Aksaray Üniversitesi / Teşekkür Belgesi
- 2014 – İstanbul İletişim Fakültesi / Teşekkür Belgesi
- 2014 – Başkent Üniversitesi / Teşekkür Belgesi
- 2016 – Dünya Gazeteciler Derneği/ En İyi Haber Spikeri
- 2017 – Başkent Ödülleri – En İyi Haber Spikeri
- 2018 – Denizli Gazeteciler Cemiyeti – Onur Ödülü
- 2018 – İstanbul Aydın Üniversitesi – En İyi Haber Spikeri
- 2018 – Ankara Yenimahalle Gönüllüleri – En İyi Spiker Ödülü
- 2018 – Uluslararası Radyocular Birliği – Alkışı Hakedenler Ödülü
- 2018 – Ankara'nın Sesi – En İyi Haber Spikeri

ÖN SÖZ

Spikerlik, ekran veya mikrofonda olduğunuz sürece varlığınızın bilindiği bir meslektir. Mesleği bıraktıktan sonra adı hatırlanan çok az kişi vardır. Zafer Kiraz, uzun yıllar unutulmayacak bir isim bıraktı. Elinizdeki eser ise onun, bu mesleğin yıldızlarından biri olduğunu asla unutturmayacak.

1985 veya 1986 yılıydı... Bir akşam televizyonda yanlış hatırlamıyorsam Bursa'dan bir görüntü izledim. Yüzünü ilk kez gördüğüm ve sesini daha önce hiç duymadığım biri, yerinden programı sunuyordu. Bu, uzun boylu spikerin sesine dikkat kesildim. Bariton sesi, güzel Türkçesinin yanında çok güzel bir anlatımı vardı. Programı baştan sona izledim. Sonradan öğrendim ki kurumumuza yeni giren spikerlerdenmiş. Belki de ekrana ilk kez çıkıyordu... Spikerler, meslektaşlarının eleştirecek bir tarafını hemen bulsa da Zafer Kiraz'ı çok beğenmişim doğrusu. "Bir yıldız doğuyor" dedim içimden...

Kısa süre sonra da Haber Merkezi'ne geçtiğini duydum. Ben o sıralarda Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda çalışıyordum. Haber Merkezi'nin açtığı redaktör sınavını kazanmış ama hazırlamakta olduğum dizi program dolayısıyla haberlere henüz geçmemiştim. O programda diğer spiker arkadaşlardan da ses kaydı aldığım için ara sıra Haber Merkezi'ne yolum düşüyordu.

Zafer ile o sıralarda tanıştık. Son derece saygılı, beyefendi ve mesleğinde gelecek vaat eden bir kardeşimizdi. Programımda ondan da bir ses rica ettim, kırmadı, zevkle yayınladım. Böyle başlayan dostluğumuz, Haber Merkezi'ne geçtikten sonra yavaş yavaş ilerledi.

Ekranın sihirli bir gücü vardır. Çok çabuk tanınırsınız. İlgi ve saygı görürsünüz. İnsanlar sizinle konuşmayı, sohbet etmeyi, fotoğraf çekirtmeyi çok isterler. Kurumumuzun içinde de öteden beri spikerlerin ayrı bir yeri vardır. Müdürler, başkanlar ve hatta genel müdürler, size ayrı bir ilgi gösterir. Bu ilgiyi taşıyamayan, torpille gelip de mesleki yeterliliği olmayanlar, bu eksikliklerini insanlara tepeden bakarak gidermeye çalışırlar. Hatta bunların arasında, kendi meslektaşlarına bile burun kıvrma ustaları yetişmiştir. Derler ki koridorda karşıdan gelirken sizi görmeden geçip giden kişi büyük ihtimalle spikerdir.

Sevgili Zafer, hatırlınas ve selamı esirgemeyen bir meslektaşım oldu daima. Tüm iyi yayıncılar gibi hafta sonu, bayram, yılbaşı demeden çalıştı ve bu durumdan şikâyetçi olmadı. Duruşu, meslekî anlamda anlayanlara ders oldu. Kısaca çok iyi bir spiker ve onun da ötesinde çok iyi bir yayıncıydı.

Gün geldi, yönetici oldu. Bir yayıncının yönetici olmasının sıkıntılarını en iyi bilenlerden biriyim. Hele siz, işini çok iyi yapanların arasında, hem çok kötü hem de torpillileri yönetiyorsanız ve yayıncılığın tüm püf noktalarını da biliyorsanız, işiniz iki kere zordur. Bunların da üstesinden geldi, tüm sıkıntılara rağmen.

Yeniden başladığı Ana Haber Bülteni sunumunda yaptığı çok özel çalışmalar da, onun zekâyı profesyonellikle nasıl birleştirdiğinin ekrana yansımış halidir.

Sizden önce okudum bu eseri. Şimdiye kadar yazılan, bir kısmı birbirinden kopya edilmiş onlarca diksiyon kitabından çok farklı bir çalışma ortaya koyduğunu siz de fark edeceksiniz.

Kitabın büyük bir titizlikle hazırlandığını söylemek, mevcudun tekrarı gibi olacak ama bu titizliğin içinde bilginin, herkesin anlayacağı bir tarzda verilmiş olması çok önemli. Türkiye’de yazılmış ilk Diksiyon kitabı olan ve bilmeyenlerin anlamakta güçlük çektiği, bazı yazarların da anlamadan kopyalayıp kendine mâl ettiği, Nüzhet Şenbay’ın çalışmasından Zafer Kiraz’ın yazdığı kitaba kadar geçen zaman içinde dilimiz çok yol kat etti. Aradan geçen 50 yıldan fazla zaman içinde, dilimizin ve söyleyişimizin geldiği noktayı, bu kitapta bulacaksınız. Bu kitap yalnızca diksiyon değil, onu tamamlayan nefes, beden dili, renklerin kullanımının yanı sıra beni şaşkınlığa sürükleyen, Algı Yönetimi ve dahası Sendrom gibi modern çağın bilgi gereklerini de kapsıyor. İşte bu yüzden en başa dönüyor ve tekrarlıyorum: “Zafer Kiraz, uzun yıllar unutulmayacak bir isim bıraktı. Elinizdeki eser ise onun, bu mesleğin yıldızlarından biri olduğunu asla unutturmayacak.”

Eline sağlık sevgili Zafer kardeşim, yolun daima açık olsun.

Şener METE

İKİNCİ BASKI İÇİN ÖN SÖZ

Bir kitabı koklamak hiç aklınıza geldi mi?

Rastgele aralayıp bir yerinden, içinize çektiğiniz mi o benzersiz aromayı?

Tarifsizdir.

Yapanlar bilir ancak ne demek istediğimi.

Sonra, okuduğunuz bir kitabın kapağını kıvrıp, kaldığınız sayfanın ucunu katladığınız oldu mu hiç?

Ya da bulduğunuz boşluklara notlar aldığınız?

Ben kitabı böyle okurum.

Gözlerimi daldırdığım andan itibaren sayfaların arasına, kitapla birlikte yaşarım.

İnsan bir kitabın karşısında daima öğrencidir çünkü.

Kitaplarım biraz da defterlerimdir bu yüzden.

Ben o'ndan aldıklarımla artık eski ben olmazken, o da artık raftaki eski o değildir.

“Biz Sizinle Büyüdük”, Kasım 2018’de basılıp elime geçtiğinde, ilk işim kendimi eve atıp bunları yapmak oldu.

Hatta daha da hoyrat davrandım, çünkü bu davranışa hakkım vardı.

Doğruları, yanlışları, eksikleri, yazım ve basım hatalarıyla...

Sonra eğitimlerimde sizlerle buluştukça, sizler de O'nun ile tanıştınız.

Gördüm ki, aslında konuyla ilgili bir büyük boşluk varmış.

Anladım ki, Birlikte Büyüyenler Kulübü, nicedir beklemiş benden böyle bir adımı.

Üstünden fazla bir zaman geçmeden de bitiverdi ilk baskı.

Sadece eğitim buluşmalarımızda, biraya geldiğimiz anların sonucunda tükendi.

Hepinize yüreğimin en derininden teşekkürlerimi, sevgi ve saygılarımı gönderiyorum.

İyi ki varsınız, hep de sağlıklı, mutlulukla, huzurla var olun.

İlk günden itibaren, bendeki kitabın boşlukları, satır aralarına değin notla doldu demiştim.

Eksikleri, yazım ve basım hatalarını not ettim.

Yeni düşüncelerimi ekledim, kitaptaki mevcut düşüncelerime.

“Daha fazla neler yer alabilir?” konusuna kafa yordum.

Ve, elbette sizlerden gelen önerileri de harmanladım yeni baskı öncesine.

Bu arada, noktalama işaretleri üzerine mahir olanlar için bir konuyu yazmayı atladığımı fark ettim.

Kitapta fazladan yer verdiğim noktalama işaretlerini gördüğünüzde, bunların, sesli okuma yaparken hem nefeslenme hem de vurgu için size yol göstermeyi amaçlayan ipuçları olduğunu bilin.

Şu ana kadar fark etmediyseniz, lütfen tekrar okuyup, görmeye çalışın.

Ve dile gönül vermişlerin çok iyi bildikleri, ilk baskıda yer almayan bir konuya da yer verdim bu kez.

“Galat-ı meşhur lûgat-ı fasihten evlâdır”, kısaca "Galat-ı Meşhur" konusu.

Tüm bunların yanı sıra “Biz Sizinle Büyüdük” raflarda yerini aldıktan sonra da eğitimlere, seminerlere, seyahatlere devam ettim.

Farklı ülke ve şehirlerde, farklı zaman ve mekanlarda, birlikte büyüdüğüm yeni dostlar buldum.

Birlikte büyüme fırsatı bulamadığım yeni arkadaşlar edindim.

Yeni öğrencilerim oldu.

Ben bilgimi paylaşıırken, onlardan da çok şey öğrendim.

Hayat kendi seyrinde devam ederken; mavi gezegenimiz için her şey bir gün de değişiverdi.

1 Aralık 2019 tarihinde, Çin'den gelen haber ve görüntüler dehşet vericiydi.

Sokağa çıkma yasağı ilan edilen bir şehirde, özel kıyafetli maskeli görevliler tarafından insanlar evlerinden yaka paça götürülüyor, ağzına kadar dolu hastanelerden her gün onlarca ceset çıkarılıyordu.⁽¹⁾

Yaklaşık 8 milyar insanın yaşadığı bu ülkede olup bitenleri dünya, önce ülkesel boyutta bir salgın olarak algıladı.

Sonuçta salgın tüm dehşetiyle Çin'de yaşanmıyordu, paniğe gerek yoktu.

Bizim için ise, zaten çok uzak bir ülkeydi.

Bir süre sonra Çin'de normalleşme süreci başladı.

Ancak bu kez dünyanın diğer bölgeleri hastalanmıştı.

11 Mart 2020'de, Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın ilan edildi.

"Bize bir şey olmaz, Türküz biz" desek de, covid 19'un bu bilgilerden haberi yoktu ve 10 mart 2020 tarihinde bunu kanıtladı.

Hatta Sağlık Bakanı Dr. Sayın Fahrettin Koca, 10 Mart'ı 11 Mart'a bağlayan gece yarısı, saat 00.30'da apar topar düzenlediği basın toplantısıyla Türkiye'deki ilk koronavirüs (covid-19) vakasının tespit edildiğini duyurdu.

Karantina günleri başladı. Sağlık ve gıda dışındaki tüm işyerleri kapandı, ulaşım durdu.

Okullar tatil edildi, bir süre sonra da uzaktan eğitime geçildi.

---

1 Covid-19 veya koronavirüs, 1 Aralık 2019 tarihinde, Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olan Vuhan'da ortaya çıktı.

Kişiden kişiye bulaşabilen virüsün bulaşma oranı, 2020 Ocak ortasında büyüme gösterdi.

11 Mart 2020'de dünya sağlık örgütü tarafından küresel salgın ilan edildi.

13 Mart 2020'de Avrupa, koronavirüs krizinin merkez üssü hâline geldi.

Ağustos 2020 tarihi itibarıyla dünyada, yaklaşık 18 milyon onaylanmış vakada, yaklaşık 750.000 kişi hayatını kaybetmiş durumdaydı.

Bilim insanları, ne olduğu bilinmeyen bu virüsü televizyonlarda izleyicilerle birlikte, deneme yanılma yoluyla, konuşa tartışa, öğrenmeye çalıştı.

Hatta kelle paça çorbasının faydaları ve tuzlu suyla yapılan gargaradan; maske, sosyal mesafe gerçeğine kadar yol alındı.

Bu satırları yazdığım tarihte de, covid 19, komplo teorileri dışında bilinmezliğini korumaya devam ediyordu.

Özetle hala ilaç ve aşı geliştirilebilmiş değil.

Hayatta kalanlar için ise mücadele devam ediyor.

Maskeli ve sosyal mesafeli düzen, hayatımızın her alanına yansdı.

Ancak, yine de etkili olmuş sayılmaz.

Yemek mekanları, avm'ler, sahiller yine tıklım tıklımdı.

Maskeler genellikle çene altında, fular olarak kendilerine yer bulabildi.

Ya da kollara takıldı.

Tedbirlere dikkat edip kendini ve çevresini koruyanlarımız elbette çoğunluktaydı.

Ancak onlar da, örneğin asansörlerde, yürüyen merdivenlerde sosyal mesafeyi ihlal edenleri uyardıklarında, "ben de hastalık yok, canımı sıkma" cevaplarıyla karşılaştılar.

Sosyal medyada, en çok 50-100 kişinin izlediği uzaktan sohbetler moda oldu.

Çoğu insan moderatör olup çıkıverdi.

Her şeyi başına "artık", "yeni" sözcükleri eklendi.

"Artık hiç bir şey eskisi gibi olmayacak."

"Yeni iletişim kuralları", vb...

Şu an güzel ülkeme baktığımda ise her şey eskisi gibi devam ediyor aslında.

Piknik alanlarında insanlar yine üst üste.

Mangal ateşlerinden göz gözü görmüyor.

Bu ateşlerden çıkan yangın haberlerinde dahi azalma yok.

Bu yaz da sosyal günlüklerimiz ‘deniz, kum, güneş, beach(j)’ temalı fotoğraflarla süslendi.

Yakında stadyumlar futbol severlerle buluşursa, ‘yeni normal düzenimizin’ eskisinden bir farkı hiç kalmayacak.

Hele ki, ilaç ya da aşı bulunduğunda, “yeni”nin esamesi okunmayacak.

Bana göre.

Belki yanılıyorum.

Umarım yanılıyorumdur.

Böylesi bir ortamda, sağlık çalışanları ise canla başla, en yüksek fedakarlıkla işlerini yapmaya devam ediyor.

Hayatını kaybeden sağlık çalışanlarına ve vatandaşlarımıza tanrıdan rahmet diliyorum.

Sağlık emekçilerine şükranlarımı sunuyorum.

İşte ikinci baskı tam da bu döneme denk geldi.

Bu günler de geçecek.

Elbette pandemi de bir gün sona erecek.

Dileğim, bundan sonra da, sağlıklıla, huzurla, mutlulukla, aydınlık bir Türkiye’de, birlikte büyümeye devam etmek.

Umuyorum ki, üçüncü baskı günlerinde, daha bilinçli ve kaygıdan uzak bir geleceğe emin adımlarla yürüyor olalım.

Görüşmek üzere..

Ağustos 2020

Ankara